

Türkiye-İsrail İlişkilerinde Rekabet Alanları: Bölgesel Güç Mücadelesinin Dinamikleri

Muhammet YILDIZ*,¹

TELHİS (ÖZ)

Araştırma Makalesi

Takvim-i Vekayi
ISSN: 2148-0087

Basım (Published): 25.06.2026
Kabul (Acceptance): 27.04.2026
Gönderi (Submitting): 23.02.2026

Cilt (Vol): 14
No (Issue): 2026
Sayfa (Pages): 31-48

Adres:

¹ Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi, Fen/Edebiyat
Fakültesi, Tarih Bölümü, Rize,
Türkiye.
ORCID: 0000-0002-1340-0818

*Sorumlu Yazar (Muhammet
YILDIZ); E-mail:
muhammet.yildiz@erdogan.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İsrail,
Rekabet, Jeopolitik, Savunma,
İstihbarat.

Türkiye ile İsrail arasındaki rekabet, bölgesel güvenlik, diplomasi ve ekonomik dinamikler çerçevesinde bütüncül biçimde sürmektedir. Bu çalışma, iki ülke arasındaki ilişkileri Suriye sahasındaki güvenlik dinamikleri, Doğu Akdeniz'de enerji rekabeti, ticaret koridorları, savunma sanayii gelişmeleri ve istihbarat faaliyetleri kapsamında incelemektedir. Nitel araştırma yöntemi seyrinde, söylem analizi ve literatür taraması doğrultusunda hazırlanan çalışmanın bulguları; karşılıklı güvensizlik ortamının oluştuğu ve farklılaşan stratejik öncelikler ile bölgesel nüfuz arayışlarının mevcut ilişkilerde yapısal bir nitelik kazandığı şekliyle ileri sürülebilir. Nitekim İsrail'in bölgesel güvenlik stratejileri ve Gazze bağlamında uluslararası kamuoyunda tartışılan askerî uygulamaları, diplomatik gerilimleri derinleştiren unsurlar arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, iki ülkenin savunma teknolojileri ve istihbarat kapasitesindeki gelişmeler, karşılıklı caydırıcılığı güçlendiren bir denge mekanizması oluşturmaktadır. Türkiye ile İsrail rekabeti bu çerçevede hem çatışma riskini artıran hem de kapasite dönüşümünü hızlandıran ikili bir görünüm sergilemekte, bölgesel istikrarın sürdürülebilirliği büyük ölçüde rekabetin yönetim biçimine bağlı olduğu değerlendirilmektedir.

Areas of Competition in Turkish-Israeli Relations: Dynamics of the Regional Power Struggle

Research Article

ABSTRACT

The competition between Turkey and Israel continues in a comprehensive manner within the framework of regional security, diplomacy, and economic dynamics. This study examines the relations between the two countries in the context of security dynamics in Syria, energy competition in the Eastern Mediterranean, trade corridors, developments in the defense industry, and intelligence activities. Based on qualitative research methods and a literature review, the study's findings suggest that an environment of mutual distrust has emerged, and that diverging strategic priorities and the pursuit of regional influence have taken on a structural nature within current relations. Indeed, Israel's regional security strategies and military operations in the context of Gaza-which have been the subject of debate in the international community-are among the factors contributing to the escalation of diplomatic tensions. At the same time, developments in the defense technologies and intelligence capabilities of both countries are creating a balancing mechanism that strengthens mutual deterrence. Within this framework, the competition between Turkey and Israel presents a dual nature that both increases the risk of conflict and accelerates capacity transformation; the sustainability of regional stability is assessed to depend largely on how this competition is managed.

KEYWORDS

Türkiye, Israel, Competition, Geopolitics, Defense, Intelligence.

1. GİRİŞ

Doğu Akdeniz ve Orta Doğu, tarihsel süreç boyunca stratejik konumu ve enerji kaynakları nedeniyle uluslararası sistem içerisinde yüksek jeopolitik önem taşıyan bölgeler arasında değerlendirilmektedir. Günümüzde hidrokarbon keşifleri, deniz yetki alanlarına ilişkin tartışmalar ve bölgesel güvenlik krizleri, söz konusu önemi daha görünür hale getirmektedir (Yaycı, 2012). Bu çerçevede Türkiye ile İsrail arasındaki rekabetin, bölgesel güç dağılımının şekillenmesinde etkili unsurlardan biri haline geldiği anlaşılmaktadır (Sarıaslan, 2019). İki ülke arasındaki ilişkiler, tarihsel arka planı ve değişken diplomatik seyri nedeniyle çok boyutlu bir görünüm ortaya koymaktadır (Uzer, 2011). Karşılıklı stratejik hesaplar söz konusu yapıyı derinleştirirken, Türkiye'nin Orta Doğu politikasında gözlemlenen değişim ve süreklilik unsurları bölgesel rekabet dinamiklerinin değerlendirilmesinde önemli bir analitik çerçeve sunmaktadır (Ağaoğlu, 2024; Özcan, 2005). Rekabet yalnızca diplomatik düzeyle sınırlı kalmamakta; enerji politikaları, savunma sanayii, istihbarat faaliyetleri ve bölgesel nüfuz arayışları gibi alanlarda da etkisini göstermektedir (Dağdeviren & Kedikli, 2023).

Bölgede keşfedilen petrol ve doğal gaz rezervleri, rekabetin en belirgin boyutlarından birini oluşturmaktadır (Kahraman, 2019). Münhasır ekonomik bölgelerin sınırlandırılmasına ilişkin ihtilaflar, kıyıdaş devletler arasında hukuki ve diplomatik gerilimlere yol açmıştır. Sürecin, Türkiye ile İsrail arasındaki stratejik konumlanmaları da etkilediği görülmektedir (Kedikli & Deniz, 2015). Türkiye, deniz yetki alanlarına ilişkin tezlerini uluslararası hukuk çerçevesinde savunmaktadır. İsrail'in Kıbrıs ve Yunanistan ile geliştirdiği enerji temelli işbirliği ise bölgesel güç dengesinin farklı bir ekseninde şekillenmesine katkı sağlamaktadır (Yaycı, 2012).

Bölgesel rekabetin bir diğer boyutu, Arap dünyasıyla kurulan diplomatik ve ekonomik ilişkiler üzerinden ilerlemektedir (Şayır, 2018). Türkiye'nin Mısır, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri ile geliştirdiği ilişkiler, bölgesel etkinlik kapasitesini artırmaya yönelik stratejinin parçası niteliği taşımaktadır (Özsan, 2024). İsrail'in Abraham Anlaşmaları kapsamında bazı Arap ülkeleriyle normalleşme sürecine yönelmesi ise yeni bir diplomatik denge ortaya çıkarmıştır (Şahin & Güzel, 2021). İlgili gelişmeler, iki ülkenin bölgesel nüfuz alanlarının kesiştiği sahalarda dolaylı rekabet dinamiklerini güçlendirmektedir.

Savunma sanayii ve istihbarat kapasitesi, rekabetin güvenlik boyutunu derinleştiren temel alanlar arasında yer almaktadır. Türkiye'nin insansız hava araçları, füze sistemleri ve elektronik harp teknolojilerinde kaydettiği ilerlemeler, askerî kapasitedeki dönüşümün önemli göstergeleri arasında değerlendirilmektedir (Çiçekçi, 2020; İstikbal, 2022). İsrail ise elektronik harp, siber güvenlik ve ileri teknoloji silah sistemleri alanındaki kurumsal ve teknolojik birikimi sayesinde küresel ölçekte etkin aktörlerden biri olma konumunu sürdürmektedir (Dağdeviren & Kedikli, 2023). İstihbarat faaliyetleri, karşılıklı stratejik öngörü ve caydırıcılık arayışının önemli araçları

arasında değerlendirilmektedir. Siber güvenlik ve karşı istihbarat operasyonları da bölgesel güvenlik dinamiklerini daha karmaşık bir yapıya dönüştürmektedir (Karasoy, 2022; Yoldaş, 2025; Arı, 2024).

Türkiye ile İsrail ilişkileri, yalnızca dönemsel diplomatik krizler ya da ideolojik farklılıklar üzerinden açıklanabilecek bir dış politika etkileşimi niteliği taşımamaktadır. Bölgesel güç dengesi, enerji jeopolitiği ve güvenlik mimarisi çerçevesinde şekillenen çok katmanlı bir rekabet dinamiğinin ortaya çıktığı görülmektedir (Türkeş & Şahin, 2023; Çevik, 2025). Özellikle Doğu Akdeniz’de enerji kaynaklarının paylaşımı, savunma sanayii kapasitesinin geliştirilmesi, askerî modernizasyon süreçleri ve istihbarat faaliyetleri, iki aktör arasında klasik güç dengesi yaklaşımına dayanan stratejik bir konumlanma üretmektedir. Mevcut literatürde Türkiye ile İsrail ilişkilerinin çoğunlukla diplomatik krizler, söylemsel gerilimler veya belirli dönemsel kırılmalar üzerinden ele alındığı dikkat çekmektedir. Buna karşın rekabetin enerji, savunma, istihbarat ve bölgesel güç projeksiyonu boyutlarını bütüncül ve yapısal bir perspektifle inceleyen çalışmaların sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu durum, iki ülke arasındaki etkileşimin konjonktürel dalgalanmaların ötesinde değerlendirilmesini gerekli hale getirmektedir. Bu bağlamda çalışmada, Türkiye ile İsrail ilişkilerinde ortaya çıkan rekabet alanları analiz edilmekte enerji jeopolitiği, askerî kapasite inşası, istihbarat faaliyetleri ve bölgesel güç dağılımları bütüncül bir yaklaşımla incelenmektedir.

2. SURIYE’DE ŞEKİLLENEN GÜVENLİK DİNAMİKLERİ

Türkiye ile İsrail arasındaki rekabetin en kritik yansımalarından biri Suriye sahasında ortaya çıkmaktadır. 2011 yılında başlayan iç savaş, yalnızca Suriye’nin siyasal yapısını değil, aynı zamanda bölgesel aktörleri dönüştüren bir güvenlik ortamı üretmiştir (Süvari & Salihi, 2022). Merkezi otoritenin zayıflamasıyla oluşan güç boşluğu, bölgesel aktörlerin nüfuz alanlarını genişletmeye yöneldiği bir zemin oluşturmuştur.

Söz konusu süreçte Ankara, sınır güvenliği, düzensiz göçün kontrolü ve terörle mücadele öncelikleri doğrultusunda sahaya doğrudan müdahil olmuş; özellikle PKK ve bu yapılanmanın Suriye kolu olarak değerlendirilen YPG’ye karşı askerî ve diplomatik tedbirler geliştirmiştir (Bınarcı, 2024; Köylü, 2018). Türkiye’nin Suriye politikası, askerî operasyonlarla sınırlı kalmamış, esasında diplomatik, ekonomik ve idari düzenlemeleri içeren çok boyutlu bir strateji çerçevesinde şekillenmiştir (Bınarcı, 2024; Yıldız, 2024a). Bu bağlamda Suriye sahasında oluşan çok aktörlü yapı içerisinde İran, rejim yanlısı milisler aracılığıyla etkisini artırmaya çalışırken İsrail, güvenlik öncelikleri doğrultusunda özellikle İran bağlantılı unsurları sınırlandırmaya yönelik askerî ve istihbarî faaliyetler yürütmüştür (Süvari & Salihi, 2022). Buna mukabil Rusya, Esad rejimi üzerinden politika yürütürken ABD rejim karşıtı faaliyetlerde yoğunlaşmıştır. Esasında iki ana aktör Suriye üzerinden güç ve hâkimiyet mücadelesi yürütmüştür. Bu durum, sahada uzun süre vekâlet temelli ve dolaylı rekabet dinamiklerinin belirleyici olmasına yol açmıştır.

Ancak son dönemde yaşanan gelişmeler, söz konusu rekabet yapısında önemli bir kırılma meydana getirmiştir. Esad rejiminin çözülmesi ve Türkiye'nin desteklediği unsurların öncülüğünde şekillenen yeni yönetim yapısının ortaya çıkmasıyla birlikte sahadaki güç dengesi yeniden tanımlanmıştır. Yaşanan gelişmeler, İran'ın Suriye'deki askerî ve politik etkisinin büyük ölçüde zayıflamasına neden olurken Rusya'nın Ukrayna Savaşı nedeniyle bölgesel gelişmelere müdahale kapasitesinin sınırlı kaldığı bir tablo ortaya çıkarmıştır (Bınarcı, 2024).

Yeni dönemde Suriye sahasında daha belirgin coğrafi nüfuz alanlarının oluştuğu görülmektedir. Ankara, mevcut Şam yönetimi ile kurduğu ilişkiler aracılığıyla Suriye'deki etkisini pekiştirirken Tel Aviv yönetimi güney hattında Dera, Kuneytra ve Süveyda ekseninde askerî ve stratejik varlığını artırmaktadır (Oruç, 2025a). Söz konusu bağlamda Dürziler üzerinden yürütülen ilişkiler, İsrail'in sahadaki etkisini artırmaya yönelik araçlardan biri olarak değerlendirilmektedir (Süvari & Salihi, 2022). İsrail'in Suriye'deki konumlanması, sadece Türkiye'nin terörle mücadele yaklaşımıyla kesişen bir mesele niteliği taşımamaktadır. Aynı zamanda bölgesel güç dengelerinin yeniden şekillenmesine yönelik stratejik bir hamle olarak da ele alınmaktadır. Bu çerçevede literatürde sınırlı biçimde tartışılan "Davut Koridoru" (Covenant Corridor) yaklaşımı söz konusu yönelimin bir uzantısı olarak değerlendirilmektedir (Yıldız, 2025b; Oruç, 2021b). Buna ek olarak İsrail'in Lübnan sahasında yürüttüğü askerî ve güvenlik temelli faaliyetlerin, alansal nüfuz genişlemesi üzerinden daha geniş bir jeopolitik kriz dinamiğine dönüşme potansiyeli taşıdığı da görülmektedir. Özellikle Lübnan deniz sınırları seyrinde uyguladığı politikalar bunu izah etmektedir (Ismail, 2025). Buna mukabil Tel Aviv tarafından iddia edilen YPG/PKK gibi terör örgütleri üzerinden yürütülen faaliyetler, Ankara'nın iç ve dış politikada uyguladığı bütüncül stratejiler doğrultusunda sınırlandırılmaya çalışılmaktadır. Esasında rekabetin çok boyutlu yapısını gösteren söz konusu süreç, bölgedeki iki aktörün karşılıklı mücadelesini açıklamaktadır (Hashimova & Şeyşane, 2025).

Tel Aviv'in Suriye'de gerçekleştirdiği hava operasyonları, bölgedeki askerî hareketliliği artırmakta ve dolaylı temas risklerini gündeme getirmektedir (Süvari & Salihi, 2022). Bununla birlikte Ankara'nın yeni yönetimle kurduğu ilişkiler üzerinden daha kurumsal ve siyasi bir nüfuz alanı oluşturması ile İsrail'in sahada askerî baskı araçlarına dayalı bir strateji izlemesi, iki aktör arasında farklı güç projeksiyonlarının ortaya çıktığını göstermektedir. Söz konusu tablo, tarafların doğrudan karşı karşıya gelmediği ancak dolaylı rekabetin yoğunlaştığı yeni bir güç dengesi üretmektedir. Her iki taraf da doğrudan çatışmadan kaçınma yönünde dikkatli bir tutum benimsese de farklı güvenlik öncelikleri ve stratejik hesaplar gerilimin sürekliliğine zemin hazırlamaktadır (Bınarcı, 2024; Yıldız, 2024a). Bu bağlamda Suriye sahası kontrollü ancak kırılabilir bir rekabet alanı olma niteliğini sürdürmektedir.

Ankara'nın Suriye politikası, savaş sonrası istikrarın tesisi, yerel idari yapıların desteklenmesi ve ekonomik kalkınma projelerinin hayata geçirilmesi gibi uzun vadeli unsurları içermektedir (Çevik, 2025). Buna karşılık Tel Aviv yönetimi, güvenlik öncelikleri doğrultusunda bölgedeki stratejik derinliğini korumaya yönelik adımlar atmayı sürdürmektedir (Süvari & Salihi, 2022). Sonuç olarak Suriye sahasında ortaya çıkan yeni güç dağılımı, Türkiye ile İsrail arasındaki rekabetin niteliğini dönüştürmüş; vekâlet temelli dağınık rekabet yapısından daha belirgin nüfuz alanlarına dayalı ve doğrudan olmasa da karşılıklı etkileşimi yüksek bir rekabet modeline geçişi beraberinde getirmiştir (Süvari & Salihi, 2022; Oruç, 2025a; Yıldız, 2025b).

3. TİCARET KORİDORLARI: JEOEKONOMİK REKABET

Ekonomik altyapı projeleri günümüzde ticaret ve kalkınma işlevleriyle sınırlı araçlar olmaktan çıkarak devletlerin jeopolitik nüfuz alanlarını genişleten stratejik enstrümanlar olarak değerlendirilmektedir (Yıldız, 2024a). Küresel ve bölgesel güç dengelerinin yeniden şekillendiği mevcut uluslararası ortamda ekonomik çıkarlar, güvenlik mimarisi ve diplomatik yönelimlerle iç içe geçmiş çok katmanlı bir yapı sergilemektedir (Arslan & Kazancı, 2025; Yılmaz, 2024). Bu çerçevede Türkiye'nin Irak ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) üzerinden geliştirdiği "Kalkınma Yolu" projesi ile İsrail ve ABD'nin desteklediği Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru (IMEC), yalnızca ulaştırma ve ticaret hatları olarak sınırlı kalmayıp bölgesel güç rekabetinin jeoekonomik düzlemde somutlaştığı iki karşıt stratejik girişim olarak öne çıkmaktadır (Çevik, 2025; Yıldız, 2024a).

Kalkınma Yolu Projesi, ekonomik entegrasyonun derinleştirilmesini hedefleyen bir kalkınma vizyonunun yanında Türkiye'nin güvenlik refleksleri ve bölgesel istikrar arayışıyla doğrudan bağlantılı stratejik bir mimari ortaya koymaktadır (Yılmaz, 2024). Irak ve IKBY'de yoğunlaşan enerji kaynakları ile transit ticaret potansiyeli, Türkiye'nin ekonomik hareket kapasitesini artırırken sınır güvenliği ve istikrar politikalarıyla bütünleşik bir etki alanı oluşturmaktadır (Çevik, 2025). Nitekim ortaya konulan politika, ekonomik kalkınma ile güvenlik politikalarının ayrışmadan karşılıklı olarak birbirini beslediği hibrit bir stratejik alan üretmektedir (Yıldız, 2024a). Buna ek olarak bölgedeki güvenlik tehditleri ve asimetrik aktörlerin faaliyetleri, projenin uygulanabilirliği açısından yapısal bir risk unsuru oluşturmaktadır. Ayrıca lojistik kapasitenin geliştirilmesi, ulaştırma ağlarının genişletilmesi ve ekonomik koridorların entegre edilmesi, Türkiye'nin bölgesel etki kapasitesini güçlendiren tamamlayıcı stratejik bileşenler olarak işlev görmektedir (Çevik, 2025; Yıldız, 2024a).

IMEC ise Hindistan'dan Avrupa'ya uzanan ve Orta Doğu'yu transit merkez olarak konumlandıran çok katmanlı bir ticaret ve lojistik koridoru olarak tasarlanmıştır. ABD, Hindistan ve İsrail'in öne çıkan aktörler arasında yer aldığı bu girişim, Türkiye'yi mevcut jeoekonomik güzergâh dışında konumlandıran alternatif bir bağlantı mimarisi üretmektedir (Arslan & Kazancı, 2025). Söz

konusu girişim, Çin'in Kuşak ve Yol İnisiyatifi'ne karşı geliştirilen bir dengeleyici hamle niteliği taşımasının yanında, Türkiye'nin merkezinde yer aldığı Kalkınma Yolu Projesi'ni dolaylı biçimde baypas etme potansiyeli de barındırmaktadır. İsrail açısından IMEC, ekonomik bağlantıların çeşitlendirilmesinin yanında Doğu Akdeniz ve Orta Doğu hattında stratejik merkezî konumun pekiştirilmesi açısından önem taşımaktadır. ABD'nin projedeki rolü, küresel enerji ve ticaret akışlarının yeniden düzenlenmesi ile bölgesel güç projeksiyonunun sürdürülmesi çerçevesinde değerlendirilmektedir (Yıldız, 2024). Bu yönüyle IMEC, ekonomik bir girişim olmaktan çok jeopolitik rekabetin kurumsallaştığı bir proje niteliği kazanmaktadır. Projenin kurumsal kapasitesinin güçlenmesi, Türkiye'nin Irak ve İKBY üzerinden geliştirdiği ekonomik hatların bölgesel etkinliğini sınırlama potansiyeli taşımaktadır (Çevik, 2025; Yılmaz, 2024). Belirtilen durum, Ankara'nın ekonomik stratejilerini güvenlik ve dış politika boyutlarıyla daha bütüncül bir yapıya kavuşturmasını zorunlu kılmaktadır. Koridor temelli rekabet, yalnızca ticaret hacimlerini değil aynı zamanda bölgesel güç hiyerarşisini de yeniden şekillendirme kapasitesine sahiptir (Çevik, 2025).

Söz konusu iki koridor girişimi arasındaki rekabet, bölgesel ittifak mimarisinin yeniden yapılanmasına da zemin hazırlamaktadır (Çevik, 2025; Arslan & Kazancı, 2025). Türkiye, Irak ve İKBY ile geliştirdiği ekonomik ve lojistik entegrasyon üzerinden bölgesel konumunu güçlendirme yönelimine sahipken İsrail ve ABD, IMEC aracılığıyla çok taraflı ve çok merkezli bir koridor sistemi inşa etmektedir. Bu süreçte ekonomik altyapı projeleri, diplomatik yönelimler ve güvenlik öncelikleri birbirinden ayrılmayan bir bütünlük içinde ilerlemekte, Orta Doğu'daki güç dengeleri koridor temelli bir rekabet mimarisine evrilmektedir (Yıldız, 2024a; Çevik, 2025).

Neticede bu rekabet, ekonomik kalkınma hedeflerinin ötesine geçerek jeopolitik ve güvenlik boyutlarını içeren yapısal bir güç mücadelesi alanı üretmektedir. Kalkınma Yolu ve IMEC projeleri, bölgesel istikrar, ekonomik entegrasyon ve stratejik nüfuz arayışlarının kesişim noktasında konumlanmakta ve Türkiye ile İsrail arasındaki rekabetin ekonomik boyutunu belirginleştirmektedir (Arslan & Kazancı, 2025; Yılmaz, 2024). Bu çerçevede ekonomik altyapı girişimleri bölgesel güvenlik mimarisinin kurucu unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir.

4. DOĞU AKDENİZ'DE ENERJİ TEMELLİ UYUŞMAZLIK

Doğu Akdeniz, sahip olduğu hidrokarbon potansiyeli nedeniyle son yıllarda uluslararası ve bölgesel aktörlerin stratejik öncelikleri arasında yer almaktadır (Kedikli & Deniz, 2015; Yayıcı, 2012). Bölgede keşfedilen doğal gaz ve petrol rezervleri, kıyıdaş devletler arasında deniz yetki alanlarının sınırlandırılması ve enerji projelerinin yönlendirilmesi ekseninde yoğun bir diplomatik ve jeopolitik rekabet üretmiştir (Sarıaslan, 2019). Türkiye ile İsrail arasındaki gerilim de bu enerji havzası ve deniz sınırlarına ilişkin tartışmalarla doğrudan bağlantılıdır (Yıldız, 2025b). Enerji kaynaklarının keşfi, devletlerin

enerji güvenliği arayışlarını güçlendirirken deniz yetki alanlarına ilişkin ihtilafları daha görünür hâle getirmiştir (Yaycı, 2012).

Türkiye, Kıbrıs Adası'nın güneyinde ilan edilen münhasır ekonomik bölge sınırlarına itiraz etmekte ve Doğu Akdeniz'deki haklarının uluslararası hukuk çerçevesinde korunması gerektiğini savunmaktadır (Kedikli & Deniz, 2015). Bu yaklaşım, enerji kaynaklarına erişim ve deniz yetki alanlarının sınırlandırılması süreçlerinde aktif bir dış politika pratiğine karşılık gelmektedir. İsrail, Kıbrıs ve Yunanistan ile geliştirdiği işbirliği mekanizmaları aracılığıyla enerji projelerine entegre olmakta ve bölgesel konumunu güçlendirmeye yönelmektedir (Yıldız, 2025b). Bu gelişmeler, Doğu Akdeniz'de karşılıklı jeopolitik dengenin daha belirgin ve rekabetçi bir yapıya evrilmesine yol açmaktadır (Yaycı, 2012). Enerji rekabeti aynı zamanda bölgesel ittifak yapılarını da etkilemektedir. İsrail, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında gelişen işbirliği, enerji koridorlarının güvenliği ve kaynakların uluslararası pazarlara taşınması hedefi etrafında şekillenmektedir. Bu kapsamda taraflar arasında yürütülen görüşmelerde, Doğalgaz boru hattının İsrail açıklarındaki Leviathan sahasından çıkarılacak gazın, Doğu Akdeniz Boru Hattı (EastMed) projesi kapsamında Kıbrıs ve Yunanistan üzerinden Avrupa pazarlarına ulaştırılması planlanmaktadır (Erdurmaz & Bağcı, 2024).

Buna karşılık Türkiye'nin 2019 yılında Libya ile imzaladığı deniz yetki alanları mutabakatı, Doğu Akdeniz'de dengeleyici bir karşı hamle olarak değerlendirilmektedir (Çevik, 2025). Söz konusu anlaşma, Türkiye'nin deniz yetki alanlarını genişletirken bölgedeki diğer aktörlerin planlarıyla örtüşmeyen yeni bir hukuki ve siyasi zemin ortaya çıkarmıştır (Yıldız, 2025b). Bu gelişme, enerji politikalarının diplomatik ve askerî araçlarla birlikte yürütüldüğünü göstermektedir (Kahraman, 2019).

Doğu Akdeniz'deki uyuşmazlıkların önemli bir boyutu da hukuki çerçeveden kaynaklanmaktadır. ABD'nin imzaladığı ancak onaylamadığı, Türkiye'nin ise taraf olmadığı 1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, özellikle Kıbrıs ve Yunanistan ile deniz sınırlarının belirlenmesi süreçlerinde farklı yorumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Kedikli & Deniz, 2015). Bu durum müzakere süreçlerini zorlaştırmakta ve taraflar arasındaki güven sorununu derinleştirmektedir. Enerji arama faaliyetleri, deniz yetki alanlarına ilişkin karşılıklı iddialar ve zaman zaman artan askerî hareketlilik, bölgedeki güvenlik ortamını daha kırılgan ve karmaşık hâle getirmektedir (Çevik, 2025; Yaycı, 2012).

Enerji kaynakları üzerindeki rekabet yalnızca ekonomik çıkarlarla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda dış politika yönelimleri ve güvenlik stratejilerini de doğrudan etkilemektedir (Sarıaslan, 2019). Türkiye enerji koridorlarında etkinliğini artırmaya yönelik diplomatik ve stratejik adımlar atarken, İsrail çok taraflı işbirlikleri üzerinden enerji projelerini kurumsallaştırma eğilimi göstermektedir. ABD ve Avrupa Birliği gibi aktörlerin enerji güvenliği ve bölgesel istikrar vurgusu süreci çok taraflı bir yapıya taşımaktadır (Yıldız, 2025b). Bu

çerçevede Doğu Akdeniz, enerji politikalarının jeopolitik rekabetle iç içe geçtiği bir alan niteliği kazanmaktadır.

Doğu Akdeniz’de şekillenen enerji temelli uyuşmazlık, Türkiye ile İsrail arasındaki rekabetin yapısal boyutlarından birini oluşturmaktadır (Yıldız, 2025b; Çevik, 2025). İsrail-Yunanistan-GKRY hattında gelişen enerji işbirliği ile Türkiye-Libya mutabakatı farklı jeopolitik yönelimleri temsil etmekte, deniz yetki alanları, enerji güvenliği ve bölgesel nüfuz arayışları ekseninde yeni bir güç dengesi üretmektedir. Sonuç olarak Doğu Akdeniz, ekonomik kalkınma alanı olmanın ötesinde güvenlik ve diplomasi boyutlarının iç içe geçtiği rekabetçi bir jeopolitik sahaya dönüşmektedir.

5. BÖLGESEL NÜFUZ MÜCADELESİ

Orta Doğu’da güç dağılımının şekillenmesinde Arap ülkeleri merkezi bir konumda yer almaktadır (Duran & Yılmaz, 2011). Türkiye ile İsrail arasındaki jeopolitik rekabetin önemli boyutlarından biri de bu ülkelerle kurulan diplomatik ilişkiler ve bölgesel etki alanlarının genişletilmesine yönelik stratejilerdir (Şahin & Güzel, 2021). Türkiye’nin geliştirdiği ilişkiler, ikili diplomatik temasların ötesinde jeopolitik denge ve dış politika yönelimleri bağlamında ele alınmaktadır (Şayır, 2018).

Son yıllarda Türkiye’nin Mısır, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi bölgesel aktörlerle ilişkilerini yeniden yapılandırma girişimleri dikkat çekmektedir (Yesevi, 2020a). Bu süreç, ekonomik işbirliği alanlarının genişlemesine katkı sağlarken aynı zamanda bölgesel güvenlik meselelerinde daha pragmatik bir diplomatik zemin oluşmasına imkân tanımaktadır (Duran, 2024). Türkiye’nin Arap dünyasına yönelik yaklaşımı, tarihsel ve kültürel bağları ekonomik ve stratejik çıkarlarla birlikte ele alan bütüncül bir çerçeveye dayanmaktadır (Şayır, 2018). Yumuşak güç unsurları ile güvenlik temelli araçların birlikte kullanılması, Türkiye’nin bölgesel konumunu pekiştirme stratejisinin temel bileşenleri arasında yer almaktadır (Yesevi, 2020a).

İsrail açısından 2020 yılında imzalanan Abraham Anlaşmaları, bölgesel diplomasi bakımından önemli bir dönüm noktası niteliği taşımaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Sudan ve Fas ile kurulan normalleşme ilişkileri, İsrail’in Arap dünyasındaki diplomatik izolasyonunu azaltmış ve yeni bir bölgesel denge ortaya çıkarmıştır (Şahin & Güzel, 2021). Bu gelişme, İsrail’in ekonomik ve stratejik bağlantılarını çeşitlendirirken, Türkiye’nin Arap ülkeleriyle geliştirdiği ilişkilerle kesişen alanlarda dolaylı bir rekabet zemini üretmektedir (Yıldız, 2025b). Bununla birlikte Gazze merkezli gelişmeler ve İran ile yaşanan çatışma sürecinde İsrail’in izlediği yayılcı güvenlik stratejisi, Abraham Anlaşmaları’nın oluşturduğu normalleşme zeminini zayıflatmış ve söz konusu düzenlemenin işlevselliğini önemli ölçüde aşındırmıştır. Bölgesel istikrar üretme kapasitesini sınırlayan mevcut anlayış ise yeni bir jeopolitik kırılma alanı ortaya çıkarmıştır.

Türkiye'nin Arap dünyasıyla ilişkilerinde öne çıkan bir diğer boyut, bölgesel krizlere yönelik politik pozisyonlanmadır (Duran & Yılmaz, 2011). Suriye, Libya ve Yemen gibi kriz alanları, Türkiye ile farklı Arap ülkeleri arasında hem işbirliği hem de gerilim potansiyeli taşıyan dinamikler üretmektedir. Özellikle Libya'da izlenen politika, Türkiye'nin bölgesel güç dengeleri üzerindeki etkisini artırırken bazı aktörlerle ilişkilerin hassaslaşmasına da neden olmuştur (Bınarcı, 2024; Duran, 2024). Buna mukabil bu gelişmeler, Türkiye'nin bölgesel diplomaside esnek ve çok boyutlu bir yaklaşım benimsemesini gerekli kılmaktadır (Yesevi, 2020a).

Arap dünyasındaki aktör çeşitliliği ve siyasi farklılıklar, Türkiye'nin nüfuz stratejisinin karmaşık bir zeminde şekillenmesine yol açmaktadır (Duran & Yılmaz, 2011). Bazı ülkeler, Türkiye'nin artan bölgesel görünürlüğünü kendi ulusal çıkarları açısından temkinli bir perspektifle değerlendirmektedir (Duran, 2024). Türkiye'nin ekonomik işbirliği mekanizmalarını güçlendirmesi, sürdürülebilir diyalog kanalları oluşturması ve karşılıklı çıkar temelli ilişkileri kurumsallaştırması önem kazanmaktadır (Yesevi, 2020a). Bölgesel istikrarın güçlendirilmesi ve diplomatik gerilimlerin azaltılması, uzun vadeli ve çok boyutlu stratejiler gerektirmektedir (Şayır, 2018).

Bu doğrultuda, 28 Şubat 2026 tarihinde başlayan İran merkezli çatışma sürecinde, ABD'nin İsrail'i koruma politikasına öncelik vermesi Körfez ülkeleri açısından güvenlik zafiyeti algısını artırabilmektedir. Özellikle İran'ın Körfez ülkelerinde bulunan ABD üslerini hedef alması ve ABD Silahlı Kuvvetleri'nin bu saldırılara karşı yeterli caydırıcılık sergileyememesi, ilgili ülkeleri yeni güvenlik arayışlarına yöneltmektedir. Arz edilen mevcut durumun, coğrafi yakınlık ve gelişmiş savunma sanayii kapasitesi nedeniyle Türkiye açısından potansiyel bir fırsat alanı olarak değerlendirilmektedir (Yıldız, 2026c).

6. SAVUNMA SANAYİ HAMLELERİ

Türkiye ile İsrail arasındaki rekabetin en görünür boyutlarından biri savunma sanayii alanında ortaya çıkmaktadır. Her iki ülke, askeri kapasitesini artırmak ve teknolojik bağımsızlığını güçlendirmek amacıyla savunma sektörünü stratejik bir öncelik olarak konumlandırmaktadır. Türkiye son yıllarda yerli üretimi teşvik ederek dışa bağımlılığı azaltmayı ve bölgesel güç projeksiyonunu güçlendirmeyi hedeflemektedir (İstikbal, 2022; Türkeş & Şahin, 2023). İnsansız hava araçları, balistik füze sistemleri, savaş uçağı projeleri, zırhlı kara araçları ve elektronik harp teknolojilerinde kaydedilen ilerlemeler bu dönüşümün somut göstergeleri olarak öne çıkmaktadır (Sezgin & Sezgin, 2018; Türkeş & Şahin, 2023). Bayraktar TB2 ve Anka gibi platformlar sahada etkinlik sağlarken, Tayfun balistik füze sistemi ve KAAAN savaş uçağı projeleri caydırıcılık kapasitesini artıran unsurlar olarak değerlendirilmektedir (İstikbal, 2022). Radar entegrasyonları ve elektronik harp sistemleri erken uyarı ve hedef tespit kabiliyetlerini geliştirerek operasyonel etkinliği pekiştirmektedir. KORAL sistemi ise karşı tarafın radar ve haberleşme altyapısını baskılayarak üstünlük sağlamaktadır (Sezgin & Sezgin, 2018).

İsrail savunma sanayii küresel ölçekte rekabet gücüne sahip olup ileri teknolojiye dayalı sistemler geliştirmeyi sürdürmektedir. “Demir Kubbe” hava savunma sistemi ve gelişmiş insansız sistemler, İsrail’in çok katmanlı güvenlik mimarisinin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Türkiye’nin geliştirdiği “Çelik Kubbe” hava savunma mimarisi ise radar, füze savunma ve elektronik harp unsurlarını bütünleştiren entegre bir yaklaşım sunmaktadır (İstikbal, 2022; Sezgin & Sezgin, 2018). Bu tablo, iki ülke arasında savunma teknolojileri üzerinden şekillenen karşılıklı modernizasyon sürecine işaret etmektedir.

Türkiye ile İsrail savunma ilişkileri tarihsel olarak işbirliği ve gerilimin iç içe geçtiği bir seyir izlemiştir. 2000’li yılların başında teknoloji transferi ve askerî işbirliği öne çıkarken, özellikle Gazze merkezli İsrail operasyonları (Arı, 2024) siyasi gerilimlerin derinleşmesine yol açmıştır. Bu süreçte uygulanan ambargo ve kısıtlamalar, Türkiye’nin savunma alanında yerli ve bağımsız üretim modeline geçişini hızlandırmıştır (Özcan, 2005). Söz konusu dönüşüm, savunma sanayiini yalnızca güvenlik politikalarının değil, ekonomik ve teknolojik kalkınma stratejilerinin de temel bileşeni hâline getirmiştir (İstikbal, 2022).

Bölgesel jeopolitik gelişmeler rekabetin güvenlik boyutunu daha da belirginleştirmektedir. Zira Türkiye’nin Suriye, Irak ve Doğu Akdeniz’de izlediği aktif politika ile İsrail’in bölgesel öncelikleri örtüşmediği gibi, bu durum tarafların savunma harcamalarında modernizasyon süreçlerini hızlandırmaktadır (Bınarcı, 2024; Sezgin & Sezgin, 2018). İleri teknoloji yatırımları ve savunma ihracatının genişlemesi, rekabetin yalnızca askerî alanda olmadığı, buna mukabil ekonomik ve teknolojik boyutlar içerdiğini göstermektedir. Türkiye’nin insansız sistemler ve radar entegrasyonları alanındaki ilerlemesi yeni ihracat pazarları oluştururken, İsrail de savunma ürünleri ihracatı yoluyla uluslararası konumunu güçlendirmektedir (İstikbal, 2022).

Savunma sanayii modernizasyonu, bölgesel ittifak ilişkileri ve dış politika yönelimleriyle doğrudan bağlantılıdır. Türkiye’nin kapasite artışı müttefiklik ilişkilerini çeşitlendirme ve stratejik özerklik arayışıyla paralellik göstermektedir. İsrail ise ileri teknoloji sistemleri üzerinden güvenlik temelli işbirliklerini derinleştirmektedir. Bu çerçevede savunma sanayii rekabeti, iki ülke ilişkilerinde askerî kapasite artışının ötesinde, bölgesel güç dağılımının yeniden şekillenmesini belirleyen yapısal bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Şahin & Güzel, 2021).

Savunma sanayii rekabeti, iki ülke ilişkilerinde askerî kapasite artışına dayalı bir alanın ötesine geçerek daha kapsamlı bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bu süreç, klasik silahlanma yarışından farklı olarak operasyonel doktrinlerin yeniden tanımlandığı bir yapıya evrildiği gibi, insansız sistemlerin yaygınlaşmasıyla ağ merkezli, uzaktan etki temelli güvenlik anlayışını öne çıkarmıştır. Böylece rekabet, platform üretimi düzeyinden çıkarak savaşın icra biçimini dönüştüren bir nitelik kazanmaktadır. Aynı zamanda bu tablo, taraflar

arasında simetrik güç dengesine dayalı bir yarış yerine asimetrik teknolojik üstünlük üretme kapasitesine odaklanan bir rekabet modelinin ortaya çıktığını göstermektedir. Savunma teknolojilerindeki ilerleme, sivil üretim alanları ile askerî üretim alanları arasındaki sınırların giderek bulanıklaştığı hibrit inovasyon yapısını da beraberinde getirmektedir. Öte yandan savunma sanayii ürünlerinin ihracat kapasitesi, ekonomik bir faaliyet olmanın ötesine geçerek devletlerin bölgesel, küresel ölçekte jeopolitik nüfuz üretme araçlarından biri hâline gelmektedir. Bu çerçevede oluşan modernizasyon süreci, Doğu Akdeniz ile Orta Doğu genelinde çok katmanlı bir caydırıcılık mimarisinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamakta, iki ülke arasındaki rekabeti ikili güç mücadelesi sınırlarının dışına taşıyarak bölgesel güvenlik mimarisinin teknolojik temelde yeniden yapılandığı daha geniş bir dönüşüm sürecinin parçası hâline getirmektedir.

7. İSTİHBARAT ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER

Türkiye ile İsrail arasındaki jeopolitik rekabetin en karmaşık ve çoğu zaman görünmeyen cephesi istihbarat alanında yoğunlaşmaktadır. Bu rekabet, yalnızca karşı tarafın askerî kapasitesini gözleme düzeyinde kalmayıp siyasi, ekonomik ve teknolojik hamleleri önceden tespit etmeye yönelik stratejik bilgi toplama faaliyetlerini de kapsamaktadır. Her iki ülke, bölgesel ile küresel tehditlere karşı üstünlük sağlamak, olası krizleri öngörmek ve ulusal çıkarları korumak amacıyla istihbarat ağlarını geliştirmektedir. Bu bağlamda istihbarat faaliyetleri, Türkiye ile İsrail ilişkilerinin diplomatik boyutunun yanı sıra güvenlik mimarisini anlamak açısından kritik bir çerçeve sunmaktadır (MİT Akademi, 2025).

Türkiye son yıllarda istihbarat kurumlarını modernize etmiş, kapasite artırımını süreçlerini öncelikli politika alanı hâline getirmiştir. Siber alanda yürütülen özgün çalışmalar, yenilikçi üretimler ile desteklenmekte; sahadan elde edilen istihbarat özellikle Suriye, Irak ve Doğu Akdeniz'deki operasyonların etkinliğini artırmaktadır (Darıcılı, 2019). Sahadan elde edilen anlık, güvenilir veriler hedef tespit süreçlerini hassaslaştırmakta, sivil kayıpların azaltılmasına imkân sağlamaktadır. Bunun yanında Türkiye, siber güvenlik alanına yaptığı yatırımlar sayesinde dijital istihbarat kapasitesini güçlendirmiş, kritik altyapılarını koruma altına almıştır. Böylece geleneksel saha istihbaratı ile dijital veri akışı bütünleştirilerek çok katmanlı bir güvenlik mimarisi oluşturulmuştur (Seren, 2021; MİT Akademi, 2025).

İsrail, uzun yıllardır gelişmiş istihbarat örgütlerine sahip bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Mossad, Shin Bet ile diğer birimler, ulusal güvenlik süreçlerinde bölgesel istikrarsızlıkların önceden tespit edilmesinde yüksek operasyonel kapasiteye sahiptir. Mossad, yurt dışı operasyonlar ile insan istihbaratı (HUMINT) faaliyetlerinde etkin rol üstlenmekte, sinyal istihbaratı (SIGINT) kapasitesi askerî tehdit analizlerini desteklemektedir. Shin Bet iç güvenlik ile karşı istihbarat süreçlerini yürütmektedir. İsrail istihbarat yapısı, HUMINT ile SIGINT kapasitesine ek olarak siber istihbarat ile elektronik harp

teknolojileriyle desteklenmektedir. Bu ikili yapı, İsrail'in askerî-diplomatik düzlemde proaktif hareket etmesine imkân tanıdığı gibi, kritik durumlarda hızlı operasyon kabiliyeti geliştirmesini sağlamaktadır (Yesevi, 2018b).

Rekabet, bilgi toplama faaliyetlerinin ötesine taşarak karşı istihbarat ile siber operasyon alanlarını da kapsamaktadır. Casusluk faaliyetleri, bilgi sızdırma girişimleri, sabotaj eylemleri, siber saldırılar iki ülke arasındaki güven açığını derinleştirmekte, işbirliği kanallarını sınırlamaktadır. Bu durum, bölgesel güvenlik ortamını kırılğan hâle getirmekte, kriz yönetimini daha karmaşık bir yapıya dönüştürmektedir. Siber güvenlik ile elektronik harp alanındaki hızlı gelişmeler rekabetin niteliğini yeniden şekillendirmiştir. Kritik altyapılara yönelik siber saldırı girişimleri artarken bilgi sistemlerine sızma faaliyetleri daha örgütlü, çok boyutlu ağlar üzerinden yürütülmektedir (Karasoy, 2022; Darıcılı, 2019). Bu süreçte dijital istihbarat savaşları, klasik saha operasyonlarıyla eşzamanlı ilerleyen tamamlayıcı bir stratejik alan hâline gelmiştir (MİT Akademi, 2025).

MİT Akademi tarafından yayımlanan “12 Gün Savaşı ve Türkiye İçin Dersler” başlıklı rapor, bilgi üstünlüğünün çatışma dinamikleri içerisindeki belirleyici rolüne dikkat çekmektedir. Bu bakımdan raporda, Türkiye'nin istihbarat kapasitesinin güçlendirilmesi amacıyla teknolojik yatırımların hızlandırılması ile kurumsal yetkinliklerin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca sınır ötesi operasyonlarda anlık veri akışının sağlanması, insansız hava araçları ve gözetleme sistemleri aracılığıyla gerçek zamanlı istihbarat üretiminin etkinliğini artıran temel unsurlar arasında gösterilmektedir.

Benzer şekilde siber savunma ile elektronik harp kabiliyetlerinin geliştirilmesi, bölgesel güvenlik ortamında caydırıcılığı güçlendiren kritik bileşenler olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede söz konusu teknolojik dönüşümün yalnızca istihbarat toplama süreçlerini değil, aynı zamanda bilgi temelli harekât kapasitesini de derinleştirdiği belirtilmektedir. Ayrıca karar alma süreçlerinin etkinliği açısından kesintisiz bilgi akışı, gelişmiş teknolojik altyapı ile nitelikli insan kaynağı arasındaki koordinasyonun stratejik bir öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda ifade edildiği şekilde Türkiye'nin istihbarat stratejilerinin, savunma ile dış politika alanlarında daha bütüncül ve proaktif bir yaklaşımı destekleyen bir yapıya evrildiği ortaya konulmaktadır (MİT Akademi, 2025).

SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye ile İsrail arasındaki rekabetin dönemsel diplomatik krizler veya askerî gerilimlerle açıklanamayacağını, aksine bölgesel güvenlik mimarisi, enerji jeopolitiği, savunma sanayii yapılanmaları ile istihbarat kapasitesi arasındaki etkileşim üzerinden şekillenen çok boyutlu bir rekabet alanı oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Gazze, Suriye, Doğu Akdeniz ekseninde yoğunlaşan gerilim hatları bölgesel istikrarı kırılğanlaştırırken artan

istihbarat faaliyetleri, siber operasyonlar, teknoloji temelli askerî yatırımlar yanlış hesaplama riskini yükseltmekte, güvenlik ikilemini daha kurumsal bir zemine taşımaktadır.

Rekabetin çift yönlü karakteri, klasik güvenlik ikilemi dinamiklerinin ötesinde teknoloji ile savunma sanayii merkezli yeni bir stratejik yarışın ortaya çıktığını göstermektedir. Tarafların savunma kapasitesini artırmaya yönelik adımları kendi güvenliklerini tahkim etme amacı taşıırken, karşı aktör açısından tehdit algısını derinleştirmekte, karşılıklı kapasite artırımı döngüsünü beslemektedir. İfade edilen durum ise bölgesel güç dengelerinin askerî unsurlar dışında enerji hatları, deniz yetki alanları, savunma ihracatı, istihbarat ağları gibi çok boyutlu parametreler üzerinden yeniden tanımlandığını göstermektedir.

Güncel gelişmeler, özellikle ABD ile İsrail'in İran'a yönelik saldırılarıyla şekillenen yeni denklem, rekabetin savunma ile istihbarat alanlarıyla sınırlı kalmadığını göstermekte, jeopolitik eksen oluşturma çabaları üzerinden ilerlediğini ortaya koymaktadır. İsrail, Doğu Akdeniz'de Yunanistan ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında kurulan ittifaklar, Suriye ile Irak üzerinden İran coğrafyasına uzanan stratejik hatlar aracılığıyla ABD desteğini arkasına alarak bölgesel bir eksen inşa etmeye çalışmaktadır. Türkiye ise Afrika'da Libya ile Somali üzerinden etki alanını genişletmekte, Suriye'de istikrar temelli tampon bölge politikası yürütmekte, Irak'ta Kalkınma Yolu projesi ile stratejik hedeflerini uygulamaktadır. Katar başta olmak üzere Körfez ülkeleriyle geliştirilen diplomasi, İsrail'in çevreleme stratejisine karşı dengeleyici bir eksen oluşturma çabalarını güçlendirmektedir. Böylece bölgenin iki önemli aktörü arasındaki rekabet askerî gerilimlerle sınırlı kalmayıp bölgesel ittifak mimarisini belirleyen çok katmanlı bir jeopolitik stratejiye dönüşmektedir.

Türkiye açısından savunma sanayii yatırımları, insansız sistemler ile istihbarat kapasitesindeki kurumsal dönüşüm bölgesel güç projeksiyonunun temel araçları hâline gelmiştir. Çok boyutlu dış politika yaklaşımı, Ankara'nın farklı kriz sahalarında esnek konumlanmasına imkân tanırken yerli üretim kapasitesi stratejik özerklik hedefini güçlendirmektedir. İsrail için ileri teknolojiye dayalı askerî kabiliyet, istihbarat üstünlüğü ile bölgesel normalleşme süreçleri caydırıcılık stratejisinin temel unsurları olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık artan rekabet her iki aktörün diplomatik manevra alanını daraltabilecek, uluslararası sistemdeki konumlarını daha karmaşık hâle getirebilecek maliyetler üretmektedir.

Bu bakımdan değerlendirildiğinde çalışmanın önemli bir bulgusu, Türkiye ile İsrail rekabetinin tamamen sıfır toplamı çatışma sürecinden ziyade kontrollü, yönetilebilir bir çerçevede seyrettiği dönemlerde bölgesel sistemin daha istikrarlı görüldüğüdür. Bununla birlikte İsrail'in bölgesel ölçekte izlediği yayılcı güvenlik politikaları, teopolitik referanslar üzerinden şekillenen stratejik yönelimleri, ilişkilerin yeniden tesis edilmesini zorlaştıran yapısal bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Gazze merkezli askeri politikaların yol açtığı

insani ve diplomatik gerilimler, Türkiye ile İsrail arasında olası normalleşme kanallarını zayıflatmakta, süreçteki güven ortamını daha da kırılgan hâle getirmektedir. Körfez ülkeleri üzerinde ABD aracılığıyla geliştirilen zorlayıcı diplomatik baskı mekanizmaları da Türkiye ile İsrail arasında olası normalleşme kanallarının daralmasına yol açmakta, bölgesel diplomatik esnekliği sınırlamaktadır. Bu tablo, karşılıklı bağımlılık üretmeye dayalı işlevsel alanların kurumsallaşmasını zorlaştırmakta, güvenlik odaklı kırılgan yapının sürmesini desteklemektedir.

Son olarak çalışma, bölgesel güç rekabetinin klasik askerî kapasite analizleriyle sınırlı kalmadığını, savunma sanayii, enerji jeopolitiği, istihbarat ağlarının kesişiminde şekillenen hibrit bir model ürettiğini göstermektedir. Bu durum Orta Doğu güvenlik ortamının giderek daha fazla teknoloji yoğun, ağ temelli bir karakter kazandığını ortaya koymakta, Türkiye ile İsrail ilişkilerini bölgesel güç dağılımının dönüşümünü anlamak için analitik bir örnek hâline getirmektedir. Bu doğrultuda gelecek araştırmaların savunma harcamaları, savunma ihracatı verileri, siber kapasite göstergeleri, bölgesel ittifak ağları gibi ölçülebilir parametrelerle yürütülmesi, stratejik rekabetin dönüşümünü daha ayrıntılı biçimde ortaya koyacaktır.

Etik Beyan

Bu çalışma etik beyan gerektirmemektedir.

Teşekkür Beyanı:

Çalışmalarımda destekleri olan sevgili eşim Seda YILDIZ'a minnettarım.

Çatışma Beyanı:

Herhangi bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, A. T. (2024). Güvenlikten iş birliğine: Türkiye'nin Ortadoğu politikalarında değişim ve süreklilik. *Iğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11, 35-52. <https://doi.org/10.58618/igdiriibf.1485453>
- Ismail, A. (2025). The Lebanese-Israeli Maritime Agreement: A Conflict Resolution Model or a Geopolitical Stopgap? *Pólusok Folyóirat*, 6(2), 58-73. <https://doi.org/10.15170/PSK.2025.06.02.04>
- Arı, Y. (2024). Gölgede kalan yıkım: İsrail'in devlet destekli terörü ve soykırım trajedisi tarihi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 639-665. <https://doi.org/10.51702/esoguifd.1491769>
- Arslan, O. F., & Kazancı, B. A. (2025). The geopolitical significance of the Development Road in IMEC's future: An alternative to Belt and Road Project. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, 69, 49-63. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1509836>
- Bınarcı, B. (2024). Stratejik ortam ve tehdit tanımlamaları çerçevesinde Türkiye'nin Suriye politikası (2002-2014). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (80), 283-308. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1454774>
- Çevik, V. A. (2025). Koridor savaşları çağında kalkınma yolu: Fırsatlar ve zorluklar. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 249-267.
- Çiçekçi, C. (2020). *Türkiye'nin İsrail siyaseti: Yapısal, analitik ve dönemsel bir inceleme (2001-2016)* (Doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Dağdeviren, I., & Kedikli, U. (2023). Devletin güvenlik ve terörle mücadele aracı olarak istihbarat yöntemleri ve önemli uygulama örnekleri: İngiltere, ABD, İsrail ve Türkiye. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1351-1368. <https://doi.org/10.11616/asbi.1327856>
- Darıcı, A. B. (2019). Türkiye'nin siber güvenlik politikalarının analizi; Türkiye'nin siber güvenlik modeli için öneriler. *TESAM Akademi Dergisi*, 6(2), 11-33. <https://doi.org/10.30626/tesamakademi.613517>
- Duran, M. A. (2024). Türkiye-İsrail ilişkileri ekseninde Türkiye'nin Orta Doğu politikası ve Filistin meselesine yaklaşımı (1948-1958). *Atatürk Yolu Dergisi*, (75), 159-175. <https://doi.org/10.46955/ankuayd.1510619>
- Duran, B., & Yılmaz, N. (2011). *Ortadoğu'da modellerin rekabeti: Arap Baharı'ndan sonra yeni güç dengeleri*. SETA, (ss. 17-86).
- Erdurmaz, A., & Bağcı, H. (2024). Türkiye-Israel relations with the Justice and Development Party (AKP), under the shadow of Hamas. *Jurnal ICMES*, 8(1), 22-44. <https://doi.org/10.35748/jurnalicmes.v8i1.195>

- Hashimova, L., & Şeyşane, V. (2025). Türkiye ve İsrail'in Suriye iç savaşına yönelik politikalarının karşılaştırmalı analizi (2011–2022). *Anadolu Strateji Dergisi*, 7(2), 1–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18085676>
- İstikbal, D. (2022). *Türk savunma sanayii modeli ve teknolojik dönüşüm*. SETA, (ss. 1-63).
- Kahraman, Ö. F. (2019). Doğu Akdeniz enerji sarmalını İsrail enerji politikaları penceresinden değerlendirmek. *Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 11(2), 420-438.
- Karasoy, H. A. (2022). Yeni nesil savaş ve siber istihbarat. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 11(1), 223-240. <https://doi.org/10.28956/gbd.1015517>
- Kedikli, U., & Deniz, T. (2015). Enerji kaynakları mücadelesinde Doğu Akdeniz havzası ve deniz yetki alanları uyumsuzluğu. *Alternatif Politika*, 7(3), 399-423.
- Köylü, M. (2018). Suriye, PYD/YPG yapılanması ve Zeytin Dalı Harekâtı. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 5(11), 70-86.
- MİT Akademi. (2025). *12 Gün Savaşı ve Türkiye İçin Dersler*. Erişim tarihi: 23 Şubat 2026, https://mia.edu.tr/uploads/f/01082025_1.pdf
- Oruç, H. (2025a). Israel's Syria policy: From civil war to revolution and from revolution to the present day. *Cenk Journal*, 1(1), 30-42. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15769927>
- Oruç, H. (2021b). Türkiye'nin İsrail, Filistin ve Ürdün politikaları. In B. Duran, K. İnat, & M. Caner (Eds.), *Türk dış politikası yılığı 2021* (ss. 169-197). SETA Yayınları.
- Özsan, M. (2024). *2002-2022 yılları arasında Türkiye-İsrail ilişkilerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Özcan, G. (2005). *Türkiye-İsrail ilişkilerinde dönüşüm: Güvenliğin ötesi*. İstanbul: Türkiye Ekonomi ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV).
- Sarıaslan, F. (2019). Türkiye-İsrail ilişkilerinde değişmeyen dinamik: Ekonomi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 74(4), 1065-1102. <https://doi.org/10.33630/ausbf.536442>
- Sezgin, Ş., & Sezgin, S. (2018). Dünya'da ve Türkiye'de savunma sanayi: Genel bir bakış. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(12), 1-19.
- Seren, M. (2021). Türk istihbaratının değişen dinamikleri: Son 10 yılda reform, siyasa ve operasyonel açılım. *TESAM Akademi Dergisi*, 8(2), 371-405. <https://doi.org/10.30626/tesamakademi.956792>
- Süvari, K., & Salihi, E. (2022). Suriye krizinde İsrail'in güvenlik politikaları: Tehditler ve fırsatlar. *Ortadoğu Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 92-105.
- Şayır, M. (2018). Arap basınında Türkiye araştırma imajında kırılma noktaları. *Eskiyeşi*, 36, 73-87.

- Şahin, G., & Güzel, S. (2021). Orta Doğu güvenliğinde yeni açılımlar ve İbrahim Antlaşması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15-28. <https://doi.org/10.20875/makusobed.951573>
- Türkeş, İ., & Şahin, G. (2023). Karşılıklı bağımlılık kuramı çerçevesinde Türkiye İsrail ilişkileri: Ortak çıkarlar, beklentiler ve farklılıklar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 75, 102-119. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1133103>
- Yaycı, C. (2012). Doğu Akdeniz'de yetki alanlarının paylaşılması sorunu ve Türkiye. *Bilge Strateji*, 4(6), 1-70.
- Yesevi, Ç. G. (2020a). İsrail-Türkiye ilişkilerinin değerlendirilmesi. 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü. <https://21yyte.org/tr/israil/i-srail-turkiye-i-liskilerinin-degerlendirilmesi>
- Yesevi, Ç. G. (2018b). *İsrail istihbarat örgütleri ve güvenlik yapıları*. İstanbul: Akademik Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2024a). Turkey's strategic "Development Road" project: Geopolitical impacts and regional opportunities. *Anasay*, 29, 63-73.
- Yıldız, M. (2025b). İsrail dış politikasının temel dinamikleri: Tarihsel süreç üzerinden genel bir değerlendirme. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(Filistin Özel Sayısı), 34-53. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.1580980>
- Yıldız, M. (2026c). Ortadoğu'da yeni denge arayışı: Türkiye için üç senaryo. *Star Açık Görüş*. <http://www.star.com.tr/acik-gorus/orta-doguda-yeni-denge-arayisi-turkiye-icin-uc-senaryo-haber-2004404/>
- Yılmaz, N. (2024). Kalkınma Yolu Projesi'nin Irak ve Ortadoğu jeopolitiğine etkisi. *Ulaştırma ve Altyapı Araştırma Makalesi*, 1, 34-50.
- Yoldaş, Ç. (2025). Küreselleşmenin savaş teknikleri üzerindeki etkisi: Hibrit savaş ve istihbarat. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(38), 22. <https://doi.org/10.52096/usbd.9.38.22>
- Uzer, U. (2011). Türkiye-İsrail ilişkilerinde bunalım. *Ortadoğu Etütleri*, 2(2), 137-168.